

Свято рідної мови

«Рідна мова - краю батьківського пісня»

Поетична елегія

Сцена святково прикрашена народознавчими атрибутами, рушниками, портретами українських письменників, висловами про мову. В залі розгорнута велика книжкова виставка "...І сонцем слово засіяло!", на якій представлені кращі книги українських авторів, фольклорні твори і т.п. Звучить духовний гімн України "Боже Великий, Єдиний..." Миколи Лисенка на слова Олександра Кониського:

Боже Великий, Єдиний,
Нам Україну храпи,
Волі і світла промінням
Ти Посвіти.
Світлом науки і знання
Нас, дітей, просвіти.
В чистій любові до краю
Ти нас. Боже, зрости.
Молимося, Боже, Єдиний,
Нам Україну храни.
Всі свої ласки, щедроти
Ти на наш люд зверни.
Дай йому волю,
Дай йому волю,
Дай доброго світа.
Щастя дай, Боже, народу
І многая, многая літа!

ВЕДУЧА (БІБЛІОТЕКАР): За допомогою мови ми мислимо, спілкуємось, висловлюємо думки і почуття. Опанування мови людина починає з дня свого народження. Мову, як і матір, не вибирають, а сприймають з материнським молоком. Вона єдина, як і мати, вірна та рідна серцю на асе життя. А забув свою мову - забув рідну домівку, зрадив свій народ. Один мудрець сказав; "Людина, байдужа до рідної мови, схожа на дикуна".

ДІВЧИНКА - УКРАЇНОЧКА: Багата й милозвучна наша українська мова. Усі ми її любимо, та це не означає, що для нас чужими чи далекими є мови інших народів. Так само, як окремі люди чи цілі народи мають далеких близьких родичів, так і а родинних стосунках перебувають між собою мови. Найближчими родичами української мови є мови-сестри; російська та білоруська. Коло родичів розширюється за рахунок інших слов'янських мов:

польської, словацької, болгарської...

БІБЛІОТЕКАР: Т. Г. Шевченко, звертаючись до майбутніх поколінь, до нас з вами, наказував:

1-й учень:

Учітесь, читайте.
Чужому навчайтесь,
Й свого не цурайтесь.
Бо хто матір забуває,
Того Бог карає,
Того діти цураються,
В хату не пускають.

БІБЛІОТЕКАР: Нелегка історія утвердження нашої мови. До революції довгий час заборонялося навчати дітей у школі, розмовляти українською мовою та писати. У важкі 30-ті роки почалося нищення культурних сил України. Одні були репресовані, гинули в таборах і на засланні, інші перестали писати, залишили рідний край. Цей період справедливо названо розстріляним відродженням.

УКРАЇНОЧКА: Сьогодні ми з гордістю і пошаною називаємо імена тих, хто у важкі часи піднімав свій голос на захист рідної мови. Це Олександр Олесь, самобутній поет, який писав для дітей різного віку. Його вірші пронизані чуттям великого патріотизму, справжнім баченням світу й природи.

1-й учень:

Рідна мова в рідній школі!
Що бринить нам чарівніш?
Що нам ближче, і миліш,
І дорожче в час неолі?!

2-й учень:

Рідна мова! Рідна мова!
Що в єдине нас злива, -
Перша пісня колискова.

3-й учень:

В кому думка прагне слова,
Хто в майбутнім хоче жить,
Той всім серцем закричить:
"В рідній школі рідна мова!"

("В рідній школі рідна мова!")

БІБЛІОТЕКАР: Йому було лише 28 років, як він пішов з життя, але він багато написав творів для дорослих і для дітей. Особливо цінне в творчості поета Василя Симоненка ставлення до рідної домівки, до Батьківщини, до рідної мови.

1-й учень:

Все в тобі з'єдналося, злилося
Як і поміститися в одній!
Шепіт зачарований колосся,
Поклик із катами на двобій.

2-й учень:

Ти даєш поету дужі крила,
Що підносять правду в вишину.
Вічному ти лагідно відкрила
Мудрості людської глибину.

3-й учень:

І тобі рости й не в'януть зроду
Квітувать в поемах і віршах,
Бо в тобі великого народу
Ніжна і замріяна душа.

УКРАЇНОЧКА: З музикою порівнюють твори Павла Тичини. Читаючи їх, відчуваєш подих вітру, шелест дерев, запах квітів і, звичайно ж, любов до рідної мови, до рідного краю.

1 -й учень:

А України ж мова -
Мов те сонце дзвінкотюче,
Мов те золото блискуче,
Вся і давність і обнова -
Українська мова.

2-й учень:

Розцвітай же, слово,
Й на заводі, і у полі
Пречудесно. пречудесно -
Розцвітай же, слово!

3-й учень:

Хай ізнов калина
Червоніє, досягає,
Всьому світу заявляв:
"Я - країна Україна -
на горі калина!"

БІБЛІОТЕКАР: Імен цих дуже багато: Микола Куліш, Володимир Сосюра, Максим Рильський, Микола Вороний... Та найбільшого розквіту наша мова досягла у творчості українського поета, художника, великого Кобзаря Т. Г. Шевченка, який на сторожі людської гідності і честі ставив слово.

1-й учень:

Ну що б, здавалося, слова...
Слова та голос - більш нічого,-
А серце б'ється, - ожива
Як їх почує.

УКРАЇНОЧКА: Вслухайтесь в мелодію поезії Т.Г. Шевченка:

1-й учень:

Село! - і серце одпочине,
Село на нашій Україні -
Неначе писанка село,
Зеленим гаєм поросло.

2-й учень:

Цвітуть сади, біліють хати,
А на горі стоять палати,
Неначе диво,

3-й учень:

А кругом
Широколисті тополі,
А там і ліс, і ліс, і поле,
І сині гори за Дніпром.
Сам Бог витає над селом. ("Княжна").

БІБЛІОТЕКАР: Сестрою великого Кобзаря називають Лесю Українку, бо її поетична слово по своїй силі та чарівності не поступається Кобзаревому. Послухаймо:

1-й учень:

На зеленому горбочку,
У вишневому садочку.
Притулилася хатинка,
Мов маленькая дитинка

2-й учень:

Стиха вийшла виглядати.
Чи не вийде її мати.
І до білої хатинки,
Намов мати до дитинки,
Вийшло сонце, засвітило
І хатинку звеселило.

3-й учень:

Поблискують черешеньки
В листі зелененькім.

Черешеньки ваблять очі
Діточкам маленьким.

4-й учень:

Ой вишеньки-черешеньки,
Червоні, спілі,
Чого ж бо ви так високо
Виросли на гіллі? ("*Вишеньки*").

БІБЛІОТЕКАР: Ви, напевне, пам'ятаєте "Казку про 9 братів і десятку сестричку Галю", написану талановитою Марко Вовчок. То ж Т.Г. Шевченко, коли зустрівся з М.Вовчок, заповідав їй писати казки для дітей, бо дуже вже вдало це в неї виходило. Пізніше з'явилися книги М.Коцюбинського "Маленький грішник", І.Франка "Грицева шкільна наука". А які прекрасні твори для вас, діти, пишуть сучасні українські автори! Читаючи їх, ви збагачуєте свої знання та мову. І на нашій книжковій виставці представлені кращі книги сучасних авторів. Ось книга Ліни Костенко "Бузиновий цар". Це її перша книжка для дітей

1-й учень:

Під маленькими ялинками,
У смарагдовій траві
Літо вирросло суничками -
То по одній, то по дві.
Ой, сестриченько-ялинонько,
Ти не дряпай моє личко,
Я суничок назбираю
Жменьку мамі і собі. ("*Суничка*")

2-й. учень:

Хлоп'я у полі стежкою прошкує.
Метелик білий в маки залетів,
Чорненький котик в снопиках мишкує -
Вони такі під сонцем золоті!
Він ловить шурхіт, шелест, шарудіння,
Хапає снопик лапками двома.
А миша знає слово чародійне,
І він її ніколи не спійма. ("*Чародійне слово*")

УКРАЇНОЧКА: Окремо я б хотіла виділити творчість лауреата Державної премії ім. Т.Г.Шевченка, відомого українського поета Дмитра Білоуса. Вірші та поеми його про рідний край, про життя школярів, рідну мову, її красу і неповторність.

1 -й учень:

Ти постаєш в ясній обнові,
Як пісня, линеш, рідне слово.

Ти наше диво калинове,
Кохана материнська мова!

2-й учень:

Несеш барвінь гарячу, яру
В небесну синь пташиним граєм
І, спивши там від сонця жару,
Зеленим дихаєш розмаєм.

3-й учень:

Плекаймо в серці кожне гроно,
Прозоре диво калинове.
Хай квітне, пломенить червоно
В сім'ї великій, вольній, новій. ("*Рідне слово*")

1-й учень:

Синів і дочок багатьох народів
Я зустрічав, які перетинали
Гірські й морські кордони і на подив
Багато бачили, багато знали.

2-й учень:

Я їх питав із широю душею:
Яку ви любите найбільше мову? -
І всі відповідали: - Ту, що нею
Співала рідна мати колискову. ("*Найдорожче*").

БІБЛІОТЕКАР: Наша українська мова належить до найбагатших мов світу. Багато зробили для її вдосконалення визнані представники Народу, освічені люди різних часів - письменники, вчені, видавці... Ми з вами одержали у спадщину багату, розвинену, гнучку українську літературну мову. Нею можна висловлювати все: від найскладніших і найновіших термінів до різноманітних відтінків людських почуттів. Чи знаєте ви скількома словами обходитеся у своєму житті? Вчені підраховали, що звичайна людина вживає а середньому до 4 тис. слів. О.С. Пушкін і Т.Г. Шевченко використовували близько 20 тис, слів. В 11-ти томному "Словнику української мови" зареєстровано понад 135 тис. слів, але це лише загальноновживані слова. А існують ще терміни, діалекти. Дбаючи про рідну мову, відомий український поет М.Т. Рильський Закликає:

Як парость виноградної лози,
Плекайте мову.
Пильно й ненастанно,
Політь бур'ян.
Чистіша від сльози
Вона хай буде.

УКРАЇНОЧКА: Народна мова - безмежний океан. Це й пісня, народжена в стародавні часи, співана в радості та горі, передавана із вуст в уста й від серця

до серця; це й дума - витвір всенародного генія; це й казка, легенда, переказ; це приказки та прислів'я, жартівливі співомовки... А яка багата та мелодійна українська народна пісня! Її люблять і з задоволенням співають не лише у нас а країні, але й за кордоном.

(Звучить українська народна пісня "Ой у полі криниченька!")

БІБЛІОТЕКАР: До неоціненних скарбів українського фольклору належать казки, прислів'я, приказки та загадки. В них відображена багатовікова мудрість народу, її мрії і прагнення. Діти! Давайте спробуємо відгадати українські народні загадки:

Надворі горою, а в хаті водою. *(Сніг)*.

Плету хлівець на четверо овець, а на п'яту окремо. *(Рукавичка)*,

Чорне сукно лізе у вікно. *(Ніч)*.

Білолиця, дженджуриста, сорочок наділа триста. *(Капуста)*.

Не куц - а з листочками, не сорочка - а зшита, не чоловік - а авчає. *(Книга)*.

Золотий пішов, а срібний прийшов. *(Сонце і місяць)*.

Кругле, як м'яч, хвіст має, а за нього не підіймеш. *(Клубок)*.

Чотири братці під одним капелюхом стоять, одним поясом підперезані. *(Стін)*.

Іде років двісті, стоїть на місці, лічить людський вік, а не чоловік. *(Годинник)*.

Що можна побачити з заплющеними очима? *(Сон)*.

УКРАЇНОЧКА: А тепер давайте пригадаємо з вами і наші українські прислів'я та приказки:

Борщ та каша - їжа наша.

Сійся-родися, жито, пшениця...

Нехай буде гречка, аби не суперечка.

Книга вчить, як на світі жити.

Не краса красить, а розум,

БІБЛІОТЕКАР: А хто з вас, діти, назве прислів'я та приказки, які ми рідко чуємо?

(Конкурс "Хто більше").

УКРАЇНОЧКА: А чи може хто з присутніх згадати хоча б одну скоромовку? (Діти називають). Давайте тепер проведемо ще один міні-конкурс на кращу, виразнішу вимову скоромовок. Наприклад:

Сів шпак

Сів шпак на шпаківню,

Заспівав шпак півню:

Так, як ти, не вмію я,

Ти не вмієш так, як я.

Сорока

Хитру сороку

Спіймати морока.

А на сорок сорок

Сорок морок.

Хлопець

Босий хлопець

Сіно косить,

Роса росить

Ноги босі.

БІБЛІОТЕКАР: Діти, а що ви можете зробити, щоб наша мова жила вічно і ставала все багатшою, все кращою? Ну, звичайно ж, вивчати її, знати її правила, які є законами мови. Любов до рідної мови - це шлях до знання, світла... А на закінчення хочу звернутися до вас словами незабутнього Володимира Сосюри:

Любіть Україну, як сонце, любіть,
Як вітер, і трави, і води...
В годину щасливу і в радості мить,
Любіть у годину негоди!
Любіть Україну у сні й наяву,
Вишневу свою Україну,
Красу її, вічно живу і нову,
І мову її солов'їну.

Голос з фонограми:

Для нас вона в світі єдина, одна
В просторів солодкому чарі..
Вона у зірках і у вербах вона,
І в кожному серця ударі...

УКРАЇНОЧКА:

Юначе! Хай буде для неї твій сміх,
І сльози, і все до загину...
Не можна любити народів других,
Коли ти не любиш Вкраїну!

ХЛОПЕЦЬ:

Дівчино! Як небо її голубе,
Люби її кожну хвилину.
Коханий любить не захоче тебе,
Коли ти не любиш Вкраїну...

БІБЛІОТЕКАР:

Любіть у коханні, в труді, у бою,
Як пісню, що лине зорею...
Всім серцем любіть Україну свою, -
І вічно ви будете з нею!

Всі(разом):

Любіть Україну у сні й наяву,

Вишневу своєю Україну,
Красу її вічно живу і нову,
І мову її солов'їну.